

Notat

Biblioteksgebyrer - Fakta og baggrund

14. maj 2024

Edoc sagsnummer
2024 - 0168975

F2 sagsnummer
2024 - 9524

Sagsbehandler
Amalie Lundbjerg Kemp

Baggrund for fastsættelse af bibliotekernes gebyrer

Opkrævning af biblioteksgebyrer for overskridelse af lånetiden sker inden for rammerne af Lov om biblioteksvirksomhed. Intentionen med gebyrerne er at fremme cirkulationen af bøger og tilskynde borgerne til at aflevere til tiden, så flest mulige kan få glæde af bibliotekernes materialer.

Jf. § 21 i Lov om biblioteksvirksomhed kan "Kommuner opkræve et gebyr for overskridelse af lånetiden. Gebyret kan højst udgøre 20 kr. for materialer, som en bruger har lånt samtidig, som har samme lånetid, og som afleveres samlet, dog højst 10 kr. for børn og unge under 14 år. Såfremt overskridelsen er mere end 7 dage, vil gebyret kunne forhøjes til 120 kr., dog højst 55 kr. for børn under 14 år. Såfremt overskridelsen er mere end 30 dage, vil gebyret kunne forhøjes til 230 kr., dog højst 120 kr. for børn under 14 år."

Taksterne for biblioteksgebyrer fastsættes politisk af Københavns Borgerrepræsentation i forbindelse vedtagelse af kommunens budget. I dag anvendes lovens maksimum på samtlige voksen- og børnetakster:

Overskridelse	Voksne 18 år	Børn 0-17 år
1-7 dage	20 kr.	10 kr.
8-30 dage	120 kr.	55 kr.
Over 30 dage	230 kr.	120 kr.

Gebyrindtægt og indtægtskrav

Gebyrindtægten for overskridelse af lånetiden indgår i bibliotekernes samlede budget og indtægten er faldende. Det skyldes bl.a. at bibliotekerne sender elektroniske påmindelser tre dage før lånetidens udløb, og at det er let at forny sine lån på bibliotekets app. Det betyder, at borgerne er blevet bedre til at aflevere til tiden og forny lån. En anden årsag til de faldende gebyrindtægter er et lavere udlån af fysiske materialer end tidligere, og større lån af digitale bøger, som afleverer sig selv, når lånetiden udløber.

Center for Kultur- og
Fritidsaktiviteter

Nyropsgade 3
1602 København V

E-mail
B24D@kk.dk

EAN-nummer
5798009780515

Der er et indtægtskrav på 9 mio. kr. i 2024 tilknyttet bibliotekernes indtægter på gebyrer og erstatninger. Den forventede indtægt på 7,4 mio. kr. i 2024 er baseret på regnskabet for 2023 og kan ikke dække indtægtskravet. Derfor må bibliotekerne finde den manglende indtægt et andet sted i budgettet.

Brugerundersøgelsen Barometer for Brugertilfredshed fra 2022 viser, at 13 procent af de adspurgte biblioteksbrugere oplever gebyrer som en barriere for at låne, hvilket indikerer, at det er en hindring for lån selv for dem, der benytter tilbuddet, som det er i dag.

Som udgangspunkt bør gebyrerne ikke være højere, end at formålet ift. at fremme cirkulationen opfyldes. Og en gebyrstruktur der følger lovens maksimum kan hæmme lysten til at låne. Men på grund af indtægtskravet kan det imidlertid være en stor budgetmæssig udfordring helt at fjerne gebyrerne.

Det er derfor en forudsætning for ændring af strukturen, at indtægtskravet enten fjernes eller nedsættes, da det ellers vil skulle dækkes af materialebudgettet, hvormed det er færre midler til indkøb af bøger og andre materialer.

Alternativ til gebyrfrihed

Man kan som alternativ til fuld gebyrfrihed tænke i andre modeller fx gebyrfrihed for børn (model 3) eller en gebyrstruktur, der er markant lavere end i dag (model 2). En konsekvens både ved fuld gebyrfrihed (model 1) eller lavere gebyrtakster forventes at være højere udlån og nye lånere samt større brugertilfredshed. Men også ingen eller færre gebyrindtægter.

Der vil være et strategisk sigte i at give gebyrfrihed for børnelånere og lavere gebyrer vil være en fordel for lånere med lav indkomst.

Der findes eksempler fx Aarhus Kommune, der har valgt at afskaffe gebyr for overskridelse af lånetiden for børn under 14 år. Flere kommuner har en anden gebyrstruktur fx Albertslund, som har en gebyrtrappe der gradvist stiger, hver gang lånetiden overskrides med en uge hhv. 20 kr. 60 kr. 85 kr. 110 kr. 120 kr. 230 kr. Børn er også fritaget for gebyrer i Albertslund.

Den nuværende hjemkaldelsesprocedure vil kunne fortsætte uændret, dvs. at der sendes en påmindelse tre dage før lånetidens udløb og en elektronisk hjemkaldelse, når lånetiden er overskredet med 10 dage. Der vil desuden fortsat blive opkrævet erstatning for beskadigede og bortkomne bøger, når afleveringsfristen er overskredet med 31 dage jf. gældende takster for gebyrer og erstatninger i Københavns Biblioteker ([Gebyr og erstatning | Københavns Biblioteker \(kk.dk\)](#)). Hvis bogen

bliver afleveret herefter, slettes erstatningskravet og bruger skal kun betale gebyr for overskridelse af lånetiden.

Til orientering sendte forvaltningen, i efteråret 2023, en ansøgning om midler til et projekt om alternative gebyrmodeller til Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre, men fik desværre afslag.

Erfaringer fra forsøg med gebyrfrihed på bibliotekerne i Glostrup Kommune

Forsøget med gebyrfrihed for både børn og voksne i Glostrup har tilsyneladende givet flere lånere (+190), udlånstallet er steget (+7.213), og helt generelt er der opnået større brugertilfredshed. Der har desuden været tilkendegivelser fra brugere, der nu vil låne igen, da der ikke er risiko for at skulle betale gebyr ved for sen aflevering, det gælder især børnefamilier. Forsøget har også vist, at flere materialer bliver afleveret end før forsøget.

Det gebyrfrie bibliotek i Glostrup medfører en årlig mindre indtægt for biblioteket på 75 t. kr. årligt.

Varetagelse af gebyropkrævningsopgaven og rykkergebyrer

Det er Økonomiforvaltningen, der varetager opkrævningsopgaven af gæld til kommunen herunder biblioteksgebyrer for overskridelse af lånetiden og erstatning for bortkomne materialer. Faktura på beløbet sendes til borgerens e-Boks første hverdag efter at gebyret er opstået og kan betales via bankoverførsel eller via kk.dk/mitbetalingsoverblik.

Biblioteksgebyrer er de gebyrer borgerne får for at aflevere biblioteksmaterialer for sent. Indtægten fra biblioteksgebyrer tilfalder KFF.

For børn og unge under 18 år indestår en forældre/værge for evt. gæld til biblioteket, og faktura sendes derfor til forældre/værges e-Boks, når det gælder gebyr for lån til børn. Forældre/værge kan oprette barnet som låner digitalt via MitID på bibliotekernes hjemmeside.

Borgere, der er fritaget for digital post, kan betale biblioteksgebyrer kontant i Borgerservice Vesterbro i Nyropsgade, og kan på den måde undgå at benytte det fremsendte girokort.

Hvis biblioteksgebyret for overskridelse af lånetiden ikke betales rettidigt, fremsendes rykkerskrivelse. Grænsen for rykker starter pt. ved skyldige beløb på 100 kr. eller derover. Ved fremsendelse af 2. rykkerskrivelse pålægges rykkergebyr på 250 kr. Indtægter ifm. rykkerproceduren indgår i kommunens samlede økonomi og indgår ikke i bibliotekernes budget. Indtægten fra rykkergebyrer tilfalder ØKF.

